

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЖАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријјәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуглары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријјәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимијјәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијјини нәзәрә алараг,

халглар арасында меһрибан мүнасибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијјини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсијјәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлијјинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јакшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијјин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етдијјини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијјәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијјәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнасибәтдә гардашлыг руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијјәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан элавə, һəмин шəхсин мəнсуб олдуғу өлкəнин вə я əразинин, һəмин əразинин мүстəгил, гəјјумлуг алтында олан, өзүидарəолунмајан вə я суверенлији һər һансы шəкилдə мəһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һүгуги вə бејнəлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддə 3

Һər бир шəхсин јашамаг, азадлыг вə шəхси тохунулмазлыг һүгугу вар.

Маддə 4

Һеч ким көлə вə я асылы вəзијјəтдə сахланыла билмəз; гулдарлыг вə гул тичарəти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддə 5

Һеч ким ишкəнчəјə вə я гəддар, гејри-инсани вə я онун лəјагəтини алчалдан мүнəсибəтə вə чəзаја мəруз галмамалыдыр.

Маддə 6

Һər бир шəхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуг субъектлтилијинин танынмасы һүгугуна маликдир.

Маддə 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бəрабəрдирлэр вə ганун тəрəфиндэн бəрабəр мұдафиə һүгугуна маликдирлэр. Бүтүн инсанлар бу Бəјаннамəни позан һər һансы ајры-сечкиликдэн вə белə ајры-сечкилијə һər һансы чəһддэн бəрабəр мұдафиə олунма һүгугуна маликдирлэр.

Маддə 8

Һər бир шəхс Конститусијанын вə я ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сəлəаһијјəтли милли мəһкəмэлэр тəрəфиндэн һүгугларынын бэрпа олунмасы һүгугуна маликдир.

Маддə 9

Һеч ким өзбашына һəбсə, тутулмаја вə я сүркүнə мəруз гала билмəз.

Маддə 10

Һər бир шəхс онун һүгуг вə вəзифəлəринин тəјини вə она гаршы ирəли сүрүлмүш чинајəт иттиһамынын əсəслылығынын мұјјəнлəшдирилмəsi үчүн онун ишинин мүстəгил вə битəрəф мəһкəмədə, там бəрабəрлик əсəсында, ашкарлыг вə əдалəтин бүтүн тəлəблəринин көзлəнилмəsi шəраитиндə бахылмасы һүгугуна маликдир.

Маддə 11

1. Чинајəт тəрəтмəкдə иттиһам олунан һər бир шəхс күнаһы она мұдафиə үчүн бүтүн имканларын тəмин олундуғу ачыг мəһкəмə истинтагында гануни шəкилдə сүбут олунанадəк күнаһсыз һесаб едилмəк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кəс милли ганунверичилик вə я бејнəлхалг һүгуга əсəсэн тəрəдилдији заман чинајəт һесаб едилмəјən һэрəкəт вə я һэрəкəтсизлик үчүн чинајəтдə иттиһам олуна билмəз. Ејни заманда чинајəтин тəрəдилдији заман тəтбиг олуна билəчəк чəзадан даһа ағыры тəтбиг олуна билмəз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә гејри-сијаси чинајет вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олагаг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудийјет гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәқбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олагаг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәқликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әгидәжә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јајмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмаг һүгуна маликдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мұтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мұдафиә һүгуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун олараг онун ләјагәтинин мұдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мұдафиә һүгуу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмаг һүгуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мұдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марағларыны мұдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмаг һүгуу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мұтамади мәзунијәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгуна маликдир.

2. Аналыг вэ ушаглыг хусуси гаҕы вэ жардым алмаг һугугуна маликдирлэр. һәм никаһ нэтичэсиндэ һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни социал мүдафиэдән истифадэ етмэлидирлэр.

Маддэ 26

1. һәр бир шәхсин тәһсил һугугу вар. Ән азы ибтидаи вэ үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. һәр кәс техники вэ пешэ тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчэдэ мүјәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вэ инсан һугуглары вэ әсас азадлыглара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмэлидир. Тәһсил халглар, ирги вэ дини группар арасында гаршылыглы аңлашманын, дөзүмлүлүјүн вэ достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вэ Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндэ фәалијјәтинә жардым етмэлидир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдэ үстүнлүјә маликдирлэр.

Маддэ 27

1. һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидэ иштирак етмәк вэ онун фадасындан истифадэ етмәк һугугуна маликдир.

2. һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вэ инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндэ мејдана чыхан мадди вэ мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һугугуна маликдир.

Маддэ 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һугуг вэ азадлыгларын там тәмин олундуғу социал вэ бејнәлхалг дүзүм һугугу вар.

Маддэ 29

1. һәр бир шәхс јалныз онун азад вэ там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.

2. Өз һугуг вэ азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һугуг вэ азадлыгларынын танынмасы вэ һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вэ демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вэ үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һугуг вэ азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вэ принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддэ 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вэ ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һугуг вэ азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һугугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.